

TADEUSZ MARIA MICHAŁ JÓZEFAT SUCHORZEWSKI (1778-1852)

Urodził się w Sarbinowie pod Poniecem. Ochrzczono go z wody 27 września 1778 roku, a ceremonii dopełniono 14 stycznia 1787 roku w Poniecu. Był synem Ignacego herbu Zaremba, chorążycza bydgoskiego, właściciela wsi: Gołuchów, Tursko, Macewo (powiat pleszewski), i Marianny Anny z Sokolnickich (zmarłej przed 1787 rokiem), córki Kazimierza Sokolnickiego. Pochodził z wielodzietnej rodziny. Jego braćmi byli: Józef Andrzej Stefan Jakub (ochrzczony 26 grudnia 1758 roku), Marian Kazimierz Franciszek (ochrzczony 15 marca 1761 roku), Teodor Ignacy (ochrzczony 31 marca 1762 roku), Marian Nepomucen (ochrzczony 15 kwietnia 1763 roku), Wincenty (ochrzczony 25 kwietnia 1764 roku) – dziedzic dóbr Kokoszki, Maria Walentyn Józef (zmarły w 1773 roku) i Marian Antoni Jan Nepomucen (bliźniacy, ochrzczeni 4 lutego 1767 roku), Maria Joachim (ochrzczony 12 września 1769 roku) oraz siostry: Marianna Franciszka Albina (ochrzczona 28 lutego 1770 roku), Maria Elżbieta Julianna (ochrzczona 29 grudnia 1775 roku), Maria Józefa i Maria Salomea (ochrzczone 27 stycznia 1780 roku).

Odebrał patriotyczne wychowanie w domu rodzinnym. Prawdopodobnie pod wpływem powstania kościuszkowskiego postanowił poświęcić się karierze wojskowej. Latem 1799 roku wyjechał do Włoch, gdzie 24 lipca rozpoczął służbę w I Legii Polskiej, dowodzonej przez gen. Jana Henryka Dąbrowskiego. W roku 1800, wraz z innymi oficerami z rozbitej Legii, udał się przez Drezno do Francji i zaciągnął się tam do Legii Naddunajskiej, dowodzonej przez gen. Karola Kniaziewicza. 11 sierpnia 1800 roku został kapralem 1. batalionu, a 18 września awansowano go na podporucznika. Uczestniczył w kampanii letniej oraz kampanii jesienno-zimowej 1800 roku, w której odznaczył się w bitwie pod Hohenlinden (3 grudnia) i w pościgu za armią austriacką. Zyskał pochlebłą ocenę swego krewnego, gen. Michała Sokolnickiego i dzięki jego protekcji awansował 22 marca 1801 roku na porucznika 9. kompanii 1. batalionu. Po przeniesieniu Legii Naddunajskiej do Włoch wniósł 25 czerwca we Florencji prośbę o dymisję ze względów rodzinnych. Uzyskał ją 17 sierpnia 1801 roku.

Z Toskanii wrócił do rodzinnego Sarbinowa. Po wkroczeniu wojsk napoleońskich do Wielkopolski wstąpił 10 listopada 1806 roku do poznańskiej Gwardii Honorowej. Jeszcze w tym samym roku przeszedł, w stopniu kapitana, do 1. pułku kawalerii narodowej, przemianowanego następnie na 5. pułk strzelców konnych. W szeregach tej jednostki walczył w styczniu 1807 roku na Pomorzu pod Tczewem, Miłobądzem i Gdańskiem. W czasie bitwy pod Pasymiem (Passenheim) dostał się 1 stycznia 1807 roku do niewoli rosyjskiej, w której przebywał sześć miesięcy.

Po powrocie do pułku został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Virtuti Militari. Wraz ze swym pułkiem odbył kampanię 1809 roku przeciw Austrii i uczestniczył 19 kwietnia w bitwie pod Raszynem. 1 maja 1809 roku awansował na szefa szwadronu. Dowodził nim pod Sandomierzem (17-18 maja), Jarosławiem (24 maja) i Włostowicami (7 lipca). Awansował 6 października na majora i został przeniesiony do 6. pułku ułanów, z którym od 19 grudnia stacjonował w Warszawie. W szeregach pułku uczestniczył w wojnie z Rosją 1812 roku, poczynawszy od dokonanego przez cesarza Napoleona 23 czerwca przeglądu Wielkiej Armii nad Niemnem. 28 czerwca rozbił oddział kawalerii rosyjskiej pod Wilnem i na czele pułku wkroczył do miasta. 22 lipca był już w Smoleńsku, gdzie otrzymał Krzyż Legii Honorowej. W bitwie pod Ostrownem (25 lipca) został ranny. Brał następnie udział w bitwach pod Borodino (7 września) i Tarutino (18 października), gdzie ponownie został ranny. W październiku 1812 roku awansował na pułkownika, a w listopadzie objął dowództwo 6. pułku ułanów. W czasie odwrotu Wielkiej Armii walczył pod Bobrownikami i Małojarosławcem (24 października) oraz uczestniczył w przeprawie przez Berezynę (listopad). W kampanii saskiej

1813 roku dowodził pułkiem w ramach IV korpusu rezerwowego jazdy. 15 września rozbił pod Neustadt oddział kozaków, ale w bitwie pod Lipskiem (16 października), kilkakrotnie cięty w głowę, dostał się do niewoli rosyjskiej. 28 października 1813 roku otrzymał zaocznie Krzyż Oficerski Legii Honorowej. Z niewoli został wypuszczony po zakończeniu działań wojennych.

20 stycznia 1815 roku objął dowództwo 2. pułku strzelców konnych w armii Królestwa Polskiego. W tym okresie odznaczono go Orderami św. Anny II kl. (3 grudnia) i św. Anny II klasy z brylantami (17 października 1816 roku). 28 października 1818 roku otrzymał nominację na generała brygady i dowództwo 1. brygady w dywizji ułanów, stacjonującej przez dłuższy czas w Międzyrzeczu, oraz został odznaczony Orderami św. Stanisława III klasy (17 października 1819 roku) i II klasy (18 października 1820 roku). W Warszawie od roku 1820 należał, w stopniu czeladnika, do loży masońskiej „Bracia Zjednoczeni”, skupiającej dawnych żołnierzy napoleońskich. Naczelnny wódz, wielki książę Konstanty, uważał go za dobrego dowódcę, o czym świadczyły kolejne odznaczenia, m.in. Order św. Anny I klasy (8 maja 1829 roku), pochwała w rozkazie dziennym (28 lipca) oraz przyznanie Znak Honorowego za 20 lat służby (24 maja 1830 roku).

Po wybuchu powstania listopadowego na rozkaz gen. Józefa Chłopickiego przepuścił wycofujące się wojska rosyjskie, dowodzone przez wielkiego księcia Konstantego. 23 stycznia 1831 roku objął dowództwo dywizji ułanów, wzmocnionej artylerią. Na początku lutego otrzymał zadanie obrony Siedlec, jednak 9 lutego wycofał się z miasta pod naporem znacznie słabszych sił rosyjskich. Wódz naczelny gen. Michał Radziwiłł pozbawił go za to 22 lutego komendy nad dywizją. Cztery dni później przesunięto go do rezerwy. Niefortunne dowodzenie ostro skrytykował m.in. gen. Józef Zajączkowski. Jednak w opinii Wacława Tokarza on tylko wykonawcą poleceń naczelnego dowództwa. W końcowej fazie powstania, podczas oblężenia Warszawy, wezwany został przez wodza naczelnego gen. Kazimierza Małachowskiego i uczestniczył 7 września w radzie wojennej. Po kapitulacji Warszawy otrzymał 13 września przydział do sztabu nowego wodza naczelnego gen. Macieja Rybińskiego. Podczas narady generalicji 28 września 1831 roku w Szpetalu był jednym z pięciu generałów (obok Ludwika Paca, Stanisława Wojczyńskiego, Stefana Ziemieckiego i Emiliany Węgierskiej) sprzeciwiających się bezwarunkowej kapitulacji wojsk powstańczych.

Po upadku powstania listopadowego udał się przez Prusy do Francji, gdzie osiadł na stałe. Za udział w powstaniu rząd rosyjski skonfiskował jego majątek Gumbele (powiat kalwaryjski, gubernia augustowska). Na emigracji nie był aktywny politycznie, wiadomo jedynie, że po wybuchu Wiosny Ludów został 28 marca 1848 roku członkiem Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. Był przez współczesnych lubiany i ceniony za prawość, odwagę i patriotyzm.

Zmarł 17 marca 1852 roku w Paryżu. Został pochowany na cmentarzu Montparnasse. Na grobie wzniesiono pomnik z funduszy zebranych wśród polskich emigrantów.

W małżeństwie z Teresą z Turczynowiczów nie miał dzieci. Po roku 1852 jego żona wróciła do swego rodzinnego majątku Urdomina (powiat kalwaryjski, gubernia augustowska), gdzie zmarła 11 lipca 1869 roku.